

Stichting Haags Orgel Kontakt

Secretariaat interne zaken

Meerjarenplan 2005-2008

1. Algemene informatie

Doelstelling

De Stichting Haags Orgel Kontakt (HOK) is in 1973 opgericht en heeft als doel de bevordering van de Haagse orgelcultuur. Zij tracht dit te bereiken door de volgende activiteiten:

- het organiseren en coördineren van orgelconcerten in de Haagse binnenstad
- het organiseren van excursies
- het stimuleren van de documentatie op het gebied van de Haagse orgels
- het verbreiden van kennis op orgelgebied
- het geven van adviezen aan besturen van kerken en aan het gemeentebestuur.

Functie in culturele veld

De activiteiten van het HOK hebben er in de afgelopen 30 jaar toe geleid dat Den Haag als één van de weinige steden kan bogen op een structureel in het kunstbeleid verankerde aandacht voor de orgelkunst met een centrale regie die overlap of eenzijdigheid voorkomt, de aanwezige instrumenten optimaal benut en alle ruimte geeft aan vernieuwende impulsen.

Vanaf het begin heeft centralisatie van de activiteiten plaatsgevonden rond de belangrijkste kerken en orgels in de Haagse binnenstad. Den Haag beschikt daar namelijk over een unieke groep van orgels die qua bouwstijl onderling sterk verschillen en die het mogelijk maakt binnen een beperkte geografische context alle orgelliteratuur op een artistiek verantwoorde wijze ten gehore te brengen.

Zo beschikt de Lutherse Kerk over een groot historisch orgel uit 1762 van de beroemde Hollandse orgelmaker Bätz dat tot de mooiste orgels van Nederland wordt gerekend en staat in de Gotische Zaal een kleiner, meer kamermuzikaal, instrument van hetzelfde orgelbouwersgeslacht. In de Grote Kerk en Kloosterkerk staan twee instrumenten uit de meer recente 'neobarokke' traditie (bouwers Metzler en Marcussen), die desondanks zeer uiteenlopen qua karakter en daarmee een goede weerspiegeling vormen van de breedte van deze traditie. Tenslotte beschikt Den Haag met het orgel in de St. Jacobuskerk (bouwer Adema) ook over een instrument met symfonische allures dat het totale klankpallet in de binnenstad op uitstekende wijze completeert.

De diversiteit aan instrumenten en daardoor gegeven mogelijkheden wordt in de HOK structuur optimaal benut doordat de vijf participerende instellingen nauw met elkaar samenwerken (op artistiek, financieel, organisatorisch en publicitair terrein) en het resulterende gezamenlijke product een duidelijke meerwaarde oplevert in vergelijking met de situatie dat deze organisaties op eigen kracht, zonder onderling bevruchtende impulsen, organiseren.

Door de activiteiten van het HOK kan de Haagse bevolking nog steeds genieten van deze instrumenten in een situatie dat de betrokken kerkelijke gemeenschappen veelal geen kans meer zien hun orgels buiten de zondagse diensten om aan een breder publiek voor te stellen (door gebrek aan financiën, onvoldoende menskracht/deskundigheid of desinteresse) en in sommige gebouwen (Grote Kerk en Gotische Zaal) het orgel door het ontbreken van een kerkelijke functie zelfs geheel in ongebruik zou raken.

Tenslotte mag niet onvermeld blijven dat het HOK een vrijwilligersorganisatie is, zodat de overhead minimaal is en vrijwel alle uitgezette subsidiegelden rechtstreeks benut worden voor inhoudelijke doelen.

Huidige activiteiten

- (1) het organiseren en coördineren van orgelconcerten in de vijf participerende Haagse binnenstadskerken
- (2) het organiseren van binnenstadsbrede activiteiten gericht op (a) een breed publiek, waar mogelijk in aansluiting op andere culturele manifestaties (voorbeeld: een orgelstafette op monumentendag), of (b) gericht op specifieke doelgroepen (voorbeeld: sinterklaasconcert voor de jeugd) of (c) gericht op het betrekken van kerken cq orgels buiten de binnenstad die normaliter geen aandacht krijgen maar wel van artistieke importantie zijn (voorbeeld: orgeltramtocht).
- (3) het leveren van een bijdrage aan de discussie over de (toekomst van de) orgelcultuur in brede zin (voorbeeld: het project 'Orgel en jongeren')

(4) het stimuleren van de integratie van de orgelcultuur in de Haagse muziekcultuur (voorbeeld: programmering van concerten waar naast het orgel ook andere instrumenten, ensembles of koren in participeren).

2. Terugblik op en evaluatie van de periode 2001-heden.

Ontwikkelingen in de periode 2001-heden

Inhoudelijk bleef de programmering in deze periode in belangrijke mate in handen van de afzonderlijke orgelcommissies van de vijf participerende instellingen, en vervulde het HOK-bestuur vooral een coördinerende en stimulerende rol. Deze decentrale organisatiestructuur beoogt stimulering van ideeën, grotere betrokkenheid van veel meer personen bij de programmering, profilering van de verschillende kerken onderling en het bereiken van een grotere variëteit in programmering en doelgroepen. Hierdoor kan de aanwezige creativiteit en het enthousiasme van 'de basis' optimaal worden benut.

Belangrijkste activiteiten in de periode 2001-heden

1. Haagse orgelweken (Grote kerk): een op het grote publiek gerichte programmering, die zeer succesvol is.
2. Orgeltochten in de binnenstad en Haagse voorsteden, gericht op het bij de instrumenten betrekken van een breed publiek.
3. CD-project: uitgave van een CD met een geïmproviseerde 'Haagse Orgelmis' door de vijf HOK-organisten (komt 2004 uit) met als doel de improvisatiekunst onder de aandacht te brengen.
4. Orgelestafettes op Monumentendag. De eerste estafette werd in 1999 georganiseerd en sindsdien is er sprake van een steeds verder stijgende belangstelling.
5. Sinterklaasconcerten voor jong en oud, bedoeld om de jeugd kennis te laten maken met het orgel op een laagdrempelige wijze.
6. Orgel in samenspel met andere instrumenten, koren of andere kunstuitingen zoals dans (Lutherse kerk, Gotische zaal, Kloosterkerk)
7. Themaconcerten rond bijvoorbeeld bekende componisten (Bach, Messiaen, Dupré, Asma, Van Egmond).
8. Systematische aandacht voor moderne orgelkunst (Kloosterkerk)
9. Pauzeconcerten gericht op een breed publiek

Het HOK rekent het tot zijn taak waar mogelijk impulsen te geven aan vernieuwing. Genoemd kunnen worden de compositieopdracht voor orgelvierhandig aan Aart de Kort bij het 25-jarig lustrum, de compositie die Gert Oost maakte in opdracht van de Gotische zaal voor orgel en slagwerk alsmede orgel en accordeon en werken voor orgel en slagwerk van Jan Hage.

Naast de 'eigen' organisten kon het Haagse publiek wederom kennismaken met een zeer gevarieerd aanbod van andere vooraanstaande binnen- en buitenlandse organisten. Ook jong talent kreeg kansen, waarvoor met name de lunchpauzeconcerten een goed podium zijn. De veelzijdigheid van deze concerten was groot, waarbij elke kerk een duidelijke eigen signatuur had. Juist de diversiteit, waarbij enerzijds het accent op het bereiken van hoge bezoekersaantallen ligt en anderzijds op experimenten met onbekendere muziek en solisten die logischerwijze minder publiek trekken, vormen de kracht van het HOK. Daarbij zijn bezoekersaantallen niet altijd doorslaggevend bij de vraag of een experiment of het bieden van kansen aan het jonger talent doorgang moet vinden.

Het is verheugend dat tijdens de afgelopen beleidsperiode de eind van de 90-er jaren ingezette programmatische vernieuwing gepaard is gegaan met een gestage stijging van de bezoekersaantallen. Dit is des te opmerkelijker omdat elders veelal sprake is van een structurele malaise. Een succesvol publieksbeleid dus, dat waarschijnlijk veroorzaakt wordt door (1) het (artistiek) brede aanbod, (2) een doelgroep gerichte programmering, (3) het betrekken van andere instrumentalisten en vocalisten bij de concerten, (4) het systematisch streven naar een programmatisch aanbod dat voor een breed publiek toegankelijk en aantrekkelijk is zonder concessies te doen aan de hoge artistieke kwaliteit en (5) de aandacht voor minder bekende orgels in de Haagse binnenstad (Oud-Katholieke kerk, Waalse kerk, Duitse kerk) in diverse binnenstadbrede activiteiten (orgelestafette, orgeltocht).

2001

In 2001 is het HOK overgegaan van een kalenderjaarprogrammering naar een seizoenprogrammering. De HOK-programmafolder 2001 besloeg daarom slechts het eerste halfjaar. In augustus werd de nieuwe programmering voor het seizoen 2001-2002 gepresenteerd in een nieuwe folder 2001-2002. Hiermee wordt beoogd beter aan te sluiten bij het overige Haagse muziekleven, waar seizoenprogrammering reeds sinds jaar en dag gebruikelijk is. In het verslagjaar werden 21 concerten georganiseerd verspreid over vijf binnenstadskerken. Daarnaast was er de traditionele orgelestafette op Monumentendag, waar ook binnenstadskerken buiten het HOK-samenwerkingsverband bij worden betrokken (dit jaar de Oud-Katholieke kerk). Nieuw was een Sinterklaasconcert voor jong en oud op 1 december, waarvoor grote belangstelling en waardering bleek te bestaan. Vier HOK-organisten verleenden hieraan hun medewerking, naast Sinterklaas zelf.

De eigen programmering van de vijf participerende organisaties zorgde ook dit jaar voor een brede en gevarieerde programmering.

In de Grote Kerk vonden de twee 'Haagse Orgelweken' plaats, die duurzaam een omvangrijk en breed publiek weten te bereiken. De Kloosterkerk maakte zijn reputatie als centrum voor hedendaagse orgelmuziek waar met een serie van drie concerten onder de titel 'Muziek in deze tijd'. Spectaculair hoogtepunt hiervan was het concert van Jan Hage met de Slagwerkgroep Den Haag. In de Lutherse kerk werd een serie geprogrammeerd rondom het thema 'Aimez-vous Brahms'. Hierin werden de orgelwerken van Johannes Brahms intergaal uitgevoerd (inclusief enige pianowerken) en vond de Europese première plaats van een achttal onbekende orgelwerken van Ethel Smyth, een tijdgenoot van Brahms, welke ook op CD werden vastgelegd.

In de Gotische zaal werden twee concerten georganiseerd onder de titel 'Grandes Duo's', het eerste met duo's voor piano en orgel, het tweede met duo voor harp en orgel. In de St. Jacobuskerk konden vanwege de kerkrestauratie dit verslagjaar geen concerten worden georganiseerd. De honorair-organist van deze kerk participeerde wel in de gezamenlijke activiteiten van het HOK.

Tenslotte werden in dit verslagjaar voor het eerst ook de orgel-lunchpauzeconcerten in de HOK-folder opgenomen. In de Kloosterkerk en de Gotische zaal worden reeds jarenlang lunchpauzeconcerten georganiseerd en dit jaar sloot de Lutherse Kerk zich hierbij aan met een serie zaterdagmiddagpauzeconcerten in de zomermaanden, tussen de twee Haagse orgelweken in. Deze korte, gratis toegankelijke bespelingen blijken in een behoefte te voorzien en bieden de mogelijkheid minder bekende organisten of orgelstudenten aan het publiek te presenteren.

2002

In **2002** is voor het eerst volledig gewerkt met de nieuwe seizoenprogrammering. Dit jaarverslag bestrijkt daarmee twee seizoenen: het tweede deel van het seizoen 2001-2002 en het eerste deel van het seizoen 2002-2003. In het verslagjaar werden 16 concerten georganiseerd verspreid over vier binnenstadskerken. Daarnaast vonden pauzeconcerten plaats in de Lutherse kerk, de Kloosterkerk en de Gotische zaal en werden de gebruikelijke gezamenlijke HOK-festiviteiten georganiseerd: de orgelestafette op Monumentendag, waar ook binnenstadskerken buiten het HOK-samenwerkingsverband bij zijn betrokken (dit jaar de Oud-katholieke kerk en de Waalse kerk) en het Sinterklaasconcert voor jong en oud. De geplande orgelvoettocht moest wegens onvoldoende belangstelling worden afgezegd. Dit laatste wil gelukkig niet zeggen dat de belangstelling van het publiek in dit verslagjaar te wensen overliet. Integendeel, met 977 bezoekers kon een forse stijging ten opzichte van 2001 worden genoteerd.

Ook dit jaar staat de HOK-formule waarbij de participerende organisaties hun eigen programmering verzorgen garant voor een brede en gevarieerde programmering.

In de Grote Kerk vonden de twee 'Haagse Orgelweken' plaats, die duurzaam een omvangrijk en breed publiek weten te bereiken.

In de Kloosterkerk verzorgde Jan Hage een integrale uitvoering van de Méditations sur le Mystère de la Sainte Trinité van Olivier Messiaen.

In de Lutherse kerk speelde Aart Bergwerff in het voorjaar een concert met Concerti van J.S. Bach, terwijl in het najaar een tweetal 'historische' concerten werden georganiseerd rond twee epigonen van de Nederlandse orgelcultuur, Piet van Egmond en Feike Asma. Deze concerten ondervonden grote publieke belangstelling.

In de Gotische zaal vonden twee bijzondere avondconcerten plaats in het voor- en najaar (duo's voor slagwerkinstrumenten en orgel resp. een Dierendagconcert).

In de St. Jaobuskerk konden wegens de kerkrestauratie helaas geen concerten plaatsvinden.

2003

In **2003** werd het succesvolle artistieke beleid voortgezet. Uniek was de 'orgeltramtocht' die het HOK in mei organiseerde. Langs de route van de Haagse tramlijn 3 werden in totaal vijf kerken bezocht met interessante orgels die veelal zelden buiten de zondagse erediensten zijn te beluisteren. De belangstelling voor deze tocht en de waardering waren groot. Ook de andere gezamenlijke activiteiten (de orgelestafette op Monumentendag en het Sinterklaasconcert) stonden wederom op het programma.

Evaluatie periode 2001-2004

Veel van de in het Meerjarenbeleidsplan 2001-2004 van het HOK gestelde beleidsvoornemens zijn inmiddels gerealiseerd.

- Activiteiten die ten doel hebben de jeugd voor het orgel als muziekinstrument te interesseren. Het orgel is geen instrument dat op veel belangstelling bij de jeugd kan rekenen; aan de andere kant blijken jongeren bij confrontatie wel erg geïmponeerd door deze 'koning der instrumenten'. In het HOK-

beleidsplan 2001-2004 is als belangrijk speerpunt opgenomen activiteiten te ontwikkelen 'die ten doel hebben de jeugd voor het orgel als muziekinstrument te interesseren'. Om de orgelcultuur in Nederland in de toekomst te behouden, en daarmee de 'markt' voor orgelconcerten, is het gewenst het orgel beter te 'promoten' onder jongeren en na te gaan onder welke condities jongeren zijn te motiveren concerten te bezoeken. De hierboven aangestipte problematiek is niet specifiek voor Den Haag en binnen de orgelwereld wordt dit probleem breed onderkend. Omdat het HOK het van belang acht een goed beleid op dit terrein te ontwikkelen zonder het wiel opnieuw uit te vinden, is in de lopende beleidsperiode een verkenning gestart naar concrete mogelijkheden in de Haagse situatie om jongeren bij het orgel te betrekken. Het HOK-bestuur zal de uitkomst daarvan vervolgens aan de participanten voorleggen met de vraag hieruit een eigen keuze te maken en e.e.a. in de programmering van de komende jaren uit te werken. In het kader van dit project zal ook overleg met het Koorenhuis en met het Haagse basis- en middelbaar onderwijs plaatsvinden. Vooruitlopend op de uitkomsten van deze verkenning is in 2001 begonnen met een jaarlijks Sinterklaas-orgelconcert voor jong en oud. Dit is een succesformule gebleken, die jaarlijks een stijgend aantal jeugdigen naar de kerk trekt. Om de drempel zo laag mogelijk te houden, is dit concert gratis toegankelijk. Met hetzelfde doel zijn met ingang van het seizoen 2003-2004 alle HOK-concerten voor jeugdigen gratis toegankelijk.

- Bereiken van een 'nieuw' publiek
Om naast het traditionele 'orgelpubliek' ook een breder publiek aan te spreken, zijn in de programmering veel concerten opgenomen waar het orgel naast andere muziekinstrumenten en muziekkuitingen wordt geplaatst. Hoewel de belangstelling voor deze concerten niet tegenviel, blijft voorsnog onduidelijk of het achterliggende doel daarmee ook daadwerkelijk gehaald wordt. Het HOK verwacht dat dit een proces van jaren vergt en zal dit beleid in de komende jaren dan ook onverminderd voortzetten.
Het idee de succesvolle formule van de Rotterdamse stadsorganist Geert Bierling ook in Den Haag uit te proberen ('concerts populaires' in de Nieuwe Kerk) kon helaas niet uitgewerkt worden omdat het orgel van de Nieuwe Kerk onbruikbaar blijkt te zijn: een - niet te verplaatsen - wand van kunststofpanelen ontnemt het zicht op het orgel en belemmert het geluid dusdanig dat het artistiek niet verantwoord is aldaar concerten te organiseren. De positieve gesprekken met de Stichting Nieuwe Kerk moesten derhalve voortijdig gestopt worden.
In de verslagperiode zijn de - gratis toegankelijke - lunchpauze concerten aanzienlijk uitgebreid. De ervaring leert dat deze concerten een breder publiek trekken dan de traditionele avondconcerten en derhalve interessant zijn in dit kader.
- Het stimuleren van de improvisatiekunst.
Naast aandacht voor dit aspect bij concerten, zijn de voorbereidingen getroffen voor de uitgave van een CD met een geïmproviseerde 'Haagse Orgelmis' door de vijf HOK-organisten.
- Per cyclus van vier jaar een grotere gezamenlijke activiteit.
In 2000 is het vorige project (integrale uitvoering van de orgelwerken van J.S. Bach) afgesloten. In deze verslagperiode is geen groot project uitgewerkt. De financiële risico's van een dergelijk groot project zijn groot gezien de beschikbare jaarlijkse budgets en verdienen zorgvuldige afweging, reden waarom deze activiteit in de huidige beleidsperiode niet is gerealiseerd.
- Binnenstadsorgelwandeltochten, 'open dagen' en de orgelestafette op Monumentendag; activiteiten waarbij het publiek in de gelegenheid wordt gesteld de instrumenten ook 'van dichtbij' te bekijken en – zo mogelijk – zelf te bespelen. In de verslagperiode heeft dit geresulteerd in een vaste jaarlijkse structuur met een orgeltocht in de maand mei en een orgelestafette in september op Monumentendag, beide zeer succesvolle initiatieven die veel publiek trekken.
- Het ontwikkelen van een website
Gezien de toenemende rol van internet bij PR en communicatie, is met steun van het Prins Bernard Cultuurfonds een website gebouwd (www.haagsorgelkontakt.nl) waarop de HOK-programmering wordt toegelicht en allerhande informatie over de orgelcultuur in de Haagse binnenstad is te vinden. Deze website wordt inmiddels veel bezocht.

Om de artistieke aspecten van de HOK-programmering en met name van de gezamenlijke activiteiten te optimaliseren, werd in 2003 dr. Gert Oost benoemd tot artistiek adviseur van het HOK-bestuur met de opdracht de gezamenlijke activiteiten artistiek voor te bereiden en te begeleiden. Hierdoor is de kwaliteit en continuïteit van een hoogwaardige professionele artistieke invulling van deze activiteiten gewaarborgd.

Alles overziende, is het HOK van mening dat de afgelopen vier jaar veel van de beleidsvoornemens zijn uitgevoerd en ook succesvol zijn geweest. Dit laatste niet alleen in artistieke zin. Het is bijzonder verheugend te kunnen constateren dat de bezoekersaantallen aan de activiteiten de afgelopen jaren sterk zijn gestegen en

de programmering blijkbaar bij het publiek is aangeslagen. Tegelijkertijd is een beperkt aantal plannen niet aan uitwerking toegekomen in de huidige verslagperiode, terwijl zij wel relevant geacht moeten worden. Deze zullen in de komende meerjarenbeleidperiode dan ook alsnog uitwerking krijgen (zie paragraaf 4).

4. Plannen en activiteiten voor de periode 2005-2008

Het succes van de in de afgelopen periode gehanteerde programmering zoals onder 3 beschreven, geeft aanleiding om het in de afgelopen periode ingezette beleid met kracht voort te zetten. Daartoe zullen de volgende activiteiten worden voortgezet:

1. orgelconcerten in de aangesloten kerken volgens de hieronder. beschreven profilering per kerk
2. binnenstadbrede activiteiten: orgeltocht, orgelestafette, sinterklaasconcert en groot themaproject
3. lunchpauzeconcerten gericht op een breed publiek
4. brede programmering met inschakeling van dan wel samenwerking met andere geledingen van de Haagse muziekcultuur

ad 1.

Globaal zullen de vijf binnenstadkerken zich als volgt profileren:

- Grote kerk: Haagse orgelweken met een veelzijdig aanbod van organisten gericht op een groot publiek
- Kloosterkerk: centrum voor hedendaagse orgelkunst
- Lutherse kerk, Gotische Zaal en St. Jacobuskerk: 'orgelplus'-concerten (orgel in combinatie met andere instrumenten, koren of orkesten)
- St Jacobuskerk: aandacht voor (bekende en minder bekende) symfonische orgelkunst.

Daarbij wordt als het ware ingecalculiseerd dat deze profilering voor sommige kerken bij voorbaat zal leiden tot een relatief grote publieke belangstelling en bij andere tot een relatief beperktere publieke belangstelling. Door de kruisbestuiving die binnen het HOK-verband automatisch optreedt (en ook actief zal worden bevorderd) wordt er echter naar gestreefd in alle kerken bezoekersaantallen te laten toenemen. De centrale beleidsspeerpunten zoals hieronder aangegeven, zullen trouwens ook op het 'lokale' niveau concreet worden ingevuld in de specifieke programmering per participant.

ad 2

Naast de afstemming en profilering is de meerwaarde van het HOK ook te vinden in de bundeling van het artistieke potentieel in de binnenstad, zich uitend in speciale projecten, uniek voor Nederland. De afgelopen jaren hebben reeds geleerd dat de HOK-structuur hiervoor een uitermate vruchtbare voedingsbodem is. Deze gezamenlijke activiteiten worden ook door het publiek in hoge mate geapprecieerd. De komende jaren worden de volgende gezamenlijke activiteiten gecontinueerd of gestart:

- Gezamenlijke presentatie van één jaarprogramma
- Drie gezamenlijke concerten per jaar door alle vijf betrokken titulairorganisten rond een artistiek innoverend thema en in een prikkelende formule die voor het publiek aantrekkelijk is en waarbij het publiek in de gelegenheid wordt gesteld de instrumenten ook 'van dichtbij' te bekijken en – zo mogelijk – zelf te bespelen.
- Adhoc projecten inspeland op de actualiteit, bijvoorbeeld rond het sterf- of geboortjaar van een belangrijke componist
- een groter project rond een bepaalde componist; in de komende beleidsperiode zal ter gelegenheid van de heropening van de gerestaureerde St. Jacobuskerk en de unieke beschikbaarheid in de Haagse binnenstad van een orgel gebouwd door de beroemde Franse orgelbouwer Cavaillé-Coll een project worden uitgewerkt rond Cesar Franck onder de titel *Cesar Franck, tijdgenoten en leerlingen*, waarbij naast het gehele orgeloeuvre van Franck muziek wordt gespeeld van tijdgenoten (Lemmens, Widor, Guilmant) en leerlingen (Tournemire, Vierne, Hinton, Paul Wachs).
- Inschakeling van instrumenten in binnenstadkerken die niet in het HOK-verband zijn opgenomen (Oud-Katholieke Kerk, de Duitse Kerk en de Waalse kerk, waar zich belangrijke historische instrumenten bevinden die niet vergeten mogen worden). De onmogelijkheid het belangwekkende orgel in de Nieuwe kerk hierbij te betrekken is reeds eerder aan de orde geweest en wordt door het HOK-bestuur zeer betreurd, aangezien hiermee een aantal artistiek waardevolle kansen onbenut blijven.

ad 3

Lunchpauze concerten zijn bij uitstek geschikt om een breed publiek te trekken: zij zijn kort, informeel, gratis toegankelijk en men hoeft er geen apart avondje-uit voor te plannen. Zowel in de Gotische Zaal, de Kloosterkerk als de Lutherse kerk zullen de huidige cycli dan ook worden voortgezet.

ad 4

Activiteiten die tot doel hebben aansluiting te verkrijgen bij het Haagse muziekleven en het bereiken van niet specifiek in het orgel geïnteresseerde muzikliefhebbers zullen in de komende periode een belangrijk aandachtspunt blijven. Concreet zullen de volgende acties worden ondernomen:

- presentatie van de HOK-activiteiten op de jaarlijkse Haagse Uit-markt
- programmering van concerten in aansluiting op andere culturele manifestaties in Den Haag (bijvoorbeeld een beurzen, tentoonstellingen of andere culturele manifestaties). Zo worden gesprekken gevoerd met het Haags Historisch Museum inzake het organiseren van orgelconcerten in aansluiting op het thema van een tentoonstelling gepland in 2004. Ook vindt samenwerking plaats met (verenigingen van) amateurmuziekbeoefenaars (Gotische Zaal).
- gesprekken met het Koninklijk Conservatorium over mogelijke samenwerking.

Naast deze 'reguliere' activiteiten zal het beleid op een aantal prioritaire gebieden worden geïntensiveerd dan wel toegespitst.

- Activiteiten die ten doel hebben de jeugd voor het orgel als muziekinstrument te interesseren. Op basis van de uitkomsten van het project 'orgel en jongeren' zal een plan worden uitgewerkt hoe deze doelgroep in de programmering van de komende jaren kan worden bereikt. Een aantal van deze activiteiten zal het reguliere HOK-budget overstijgen, reden waarom op dit punt een aanvullende prioriteit wordt geformuleerd (zie verder).
- Het stimuleren van de improvisatiekunst, welke juist op het orgel – zeker in Nederland - een belangrijke traditie kent die gekoesterd en verder ontwikkeld dient te worden.. Het HOK-verband maakt het wederom mogelijk hiervoor een beroep te doen op de vijf 'HOK-organisten' die tezamen – zoals ook reeds in het verleden meermalen is gedemonstreerd – in staat zijn op dit gebied indrukwekkende artistieke prestaties te leveren. In 2004 zal een CD worden uitgebracht met een geïmproviseerde Orgelmis volgens de klassieke traditie. De orgeltocht-2004 zal ook in belangrijke mate in het teken van de improvisatiekunst staan. De HOK-organisten zullen dan workshops verzorgen over het improviseren in uiteenlopende stijlen, aansluitend bij de beschikbare orgels in de Haagse binnenstad. Ook in de daarop volgende jaren zal improvisatie een terugkerend thema zijn binnen de programmering.

Het handhaven van het huidige subsidieniveau betekent per saldo een achteruitgang van de beschikbare middelen in de komende periode. Het HOK wil deze achteruitgang opvangen door enerzijds aanvullende subsidies aan te vragen bij fondsen en bedrijfsleven en anderzijds de toegangsprijzen geleidelijk te laten stijgen. Daarnaast moeten verder stijgende bezoekersaantallen voor meer inkomsten zorgen. Met name speciale activiteiten en grote projecten zullen in deze situatie niet meer uit de reguliere subsidiegelden bekostigd kunnen worden. Hiervoor zullen fondsen en bedrijfsleven benaderd moeten worden. De praktijk leert echter dat het verkrijgen van subsidies voor orgelconcerten een moeizame zaak is. Belangrijke wijzigingen in de organisatie of de samenstelling van het bestuur worden niet voorzien.

Aanvullende prioriteit 2005-2008

Orgel en jongeren

In het HOK-beleidsplan 2001-2004 was als belangrijk speerpunt opgenomen activiteiten te ontwikkelen 'die ten doel hebben de jeugd voor het orgel als muziekinstrument te interesseren'. Het orgel als muziekinstrument blijkt momenteel weinig aantrekkingskracht op de nieuwe generatie uit te oefenen. Door de ontkerkelijking komen slechts weinig jeugdigen als vanzelf in aanraking met het orgel. Daarnaast is de associatie van het orgel met de kerk cq christelijke religie in veel gevallen een extra drempel. Deze ontwikkeling heeft ertoe geleid dat het publiek voor orgelconcerten de laatste decennia sterk is vergrijsd. Jeugdigen die concerten bezoeken, zijn veelal afkomstig uit bepaalde (orthodox-)christelijke milieus.

Om de orgelcultuur in Nederland in de toekomst te behouden, en daarmee de 'markt' voor orgelconcerten, is het gewenst het orgel beter te 'promoten' onder jongeren en na te gaan onder welke condities jongeren zijn te motiveren concerten te bezoeken.

De hierboven aangestipte problematiek is niet specifiek voor Den Haag en binnen de orgelwereld wordt dit probleem breed onderkend. Op diverse plaatsen zijn reeds gedachten ontwikkeld dan wel initiatieven ontplooid. Deze initiatieven zijn plaatselijk van aard en over het succes ervan is niets bekend.

In 2003 is een start gemaakt met een oriëntatie met het doel in kaart te brengen welke visies en ervaringen in Nederland rond het thema orgel en jongeren bestaan.

Deze oriëntatie omvat de volgende activiteiten:

- Inventarisatie van bestaande literatuur over de afgelopen 10 jaar
- Gesprekken met 'sleutelinformanten', personen die een visie over cq ervaringen met het organiseren van concerten voor jongeren hebben.
- Gesprekken met Haagse 'actoren': het Koorenhuis, de gemeente Den Haag en vertegenwoordigers van het basis- en middelbaar onderwijs.
- Workshop 'orgel en jongeren', waarvoor de belangrijkste 'actoren' op dit gebied (organisten, beleidsmakers, onderwijs, jongeren) worden uitgenodigd.

Dit moet resulteren in opsomming van concrete mogelijkheden in de Haagse situatie om jongeren bij het orgel te betrekken. In de beleidsperiode 2005-2008 zullen de vijf participerende organisaties vervolgens een eigen keuze uit deze mogelijkheden maken en deze in de programmering van de komende jaren uitwerken. Op basis van de huidige stand van zaken worden op voorhand de volgende activiteiten in de periode 2005-2008 ingepland en begroot:

- rondleiding langs het orgel en demonstratie aan groepen binnen het basisonderwijs
- jaarlijkse sinterklaasconcert
- jaarlijkse orgeltocht: activiteiten gericht op gezinnen met jonge kinderen